

INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA ELEKTRON LUG'ATLARDAN FOYDALANISHNING AMALIY AHAMIYATI

Termiz Iqtisodiyot va Servis Universiteti talabasi

Choriyeva Dilnoza

Annotatsiya: *Ushbu maqolada ingliz va o'zbek tillarida elektron lug'atlardan foydalanishning amaliy ahamiyati, ularning ta'lim jarayonida, tarjima faoliyatida va kundalik hayotda qanday qo'llanilishi tahlil qilinadi. Maqolada elektron lug'atlarning foydalari, turlari, va samarali qo'llanilishi haqida ma'lumot berilgan. Shuningdek, elektron lug'atlarning ba'zi kamchiliklari va muammolari ham muhokama qilinadi.*

В статье рассматривается практическое значение использования электронных словарей в английском и узбекском языках, их применение в образовательном процессе, переводческой деятельности и повседневной жизни. В статье также обсуждаются преимущества, виды и эффективное использование электронных словарей, а также их недостатки и проблемы.

This article discusses the practical significance of using electronic dictionaries in English and Uzbek languages, their application in the educational process, translation activities, and daily life. The article also addresses the benefits, types, and effective use of electronic dictionaries, as well as their drawbacks and issues.

Kalit so'zlar:

- Elektron lug'atlar*
- Ingliz tili*
- O'zbek tili*
- Tarjima*

- *Ta'lim*
- *Til o'rganish*
- *Tezkor tarjima*
- *Lingvistika*
- *Grammatik xususiyatlar*
- *Maxsus lug'atlar*

Kirish

Hozirgi kunda global axborot texnologiyalarining rivojlanishi va internetning keng tarqalishi natijasida, lug'atlar va til resurslariga bo'lgan talablar ham sezilarli darajada oshgan. Buning natijasida, an'anaviy lug'atlarning o'rnini elektron lug'atlar egalladi. Elektron lug'atlar nafaqat tillarni o'rganishda, balki tarjima jarayonlarida ham juda muhim vositaga aylandi. Elektron lug'atlar o'zining interaktivligi, tezkorligi va doimiy yangilanishi bilan, o'quvchilarga va tilshunoslarga katta yordam beradi.

Ingliz va o'zbek tillari, o'zining lingvistik va madaniy xususiyatlari bilan har doim alohida ahamiyatga ega bo'lgan tillardan biridir. Ushbu maqolada ingliz va o'zbek tillarida elektron lug'atlardan foydalanishning amaliy ahamiyati, ularning foydalari, turlari, o'rganishdagi o'rni va zamonaviy tilshunoslikdagi roli batafsil tahlil qilinadi.

Elektron lug'atlar: Ta'rifi va turlari

Elektron lug'atlar – bu kompyuter, mobil telefon yoki boshqa elektron qurilmalarda mavjud bo'lgan va foydalanuvchiga turli tillar bo'yicha so'zlar va iboralarni tarjima qilish, ma'nolarini aniqlash, talaffuzini to'g'ri o'rganish imkoniyatini beradigan resurslardir. Elektron lug'atlar an'anaviy lug'atlarga qaraganda bir qator afzalliklarga

ega bo‘lib, ular juda qulay va interaktivdir. Elektron lug‘atlarning bir nechta turlari mavjud:

1. Kengaytirilgan lug‘atlar: Bu lug‘atlar so‘zlarning ma‘nolarini, sinonimlari, antonimlari va grammatik xususiyatlarini o‘z ichiga oladi. Kengaytirilgan lug‘atlar so‘zlarning to‘liq tavsifini taqdim etadi.

2. Tarjima lug‘atlari: Ingliz va o‘zbek tillari o‘rtasida so‘zlar va iboralarni tarjima qilishda yordam beruvchi resurslar. Ushbu lug‘atlar ikki yoki undan ortiq tillar o‘rtasidagi tarjimani amalga oshiradi.

3. Maxsus lug‘atlar: Maxsus sohalarda, masalan, tibbiyot, huquq, iqtisod, texnologiya kabi sohalarda ishlatiladigan lug‘atlar. Bunday lug‘atlar muayyan soha tilida ishlovchi mutaxassislar uchun foydalidir.

4. Audio lug‘atlar: So‘zlarning talaffuzini eshitish imkoniyatini beradigan lug‘atlar. Bu turdagi lug‘atlar, ayniqsa, til o‘rganuvchilariga tilni to‘g‘ri talaffuz qilishda yordam beradi.

Ingliz va O‘zbek tillarida elektron lug‘atlarning ahamiyati

Ingliz va o‘zbek tillarida elektron lug‘atlardan foydalanish bir necha jihatdan ahamiyatlidir. Ularning yordamida nafaqat so‘zlarning ma‘nolarini bilish, balki ularni kontekstga mos ravishda ishlatish, talaffuzini to‘g‘ri o‘rganish va tarjima qilish mumkin.

1. Ta’lim jarayonida elektron lug‘atlar

Ingliz va o‘zbek tillarida elektron lug‘atlar, o‘quvchilarga yangi so‘zlarni o‘rganishda, ularning ma‘nolarini aniqlashda, grammatik tuzilmalari va talaffuzini to‘g‘ri o‘rgatishda katta yordam beradi. Misol uchun, ingliz tilidagi so‘zlarni

o'rganida, elektron lug'atlar ularning talaffuzini eshitish, sinonimlarini topish va turli kontekstlarda qanday ishlatilishini bilish imkoniyatini beradi. O'quvchilar elektron lug'atlar orqali o'rganish jarayonini tezlashtiradi va samarali tarzda bilimlarini oshiradi.

2. Tarjima faoliyatida

Elektron lug'atlar tarjima jarayonida ham muhim vosita hisoblanadi. Ingliz va o'zbek tillari o'rtasidagi tarjimalarda, ayniqsa, murakkab so'zlar va iboralarni aniq va to'g'ri tarjima qilishda elektron lug'atlar katta yordam beradi. Tarjimonlar elektron lug'atlar orqali so'zlarning turli ma'nolarini va ularning kontekstga mosligini o'rganishlari mumkin. Shu bilan birga, turli sohalarga oid maxsus lug'atlar, masalan, tibbiyot yoki huquq sohasida ishlatiladigan lug'atlar tarjimonlar uchun zarur vosita hisoblanadi.

3. Kundalik hayotda

Ingliz va o'zbek tillaridagi elektron lug'atlar kundalik hayotda ham foydalidir. Masalan, ingliz tilida ma'lum bir so'zni yoki iborani tushunmasdan qiyinchilikka duch kelgan odamlar, internet yoki mobil ilovalar orqali elektron lug'atlar yordamida kerakli ma'lumotni tezda topa olishadi. Shuningdek, ingliz tilida bo'lgan filmlar va kitoblarni tushunishda elektron lug'atlar yordam beradi. Bu tilni o'rganish jarayonida foydalanuvchilarni qo'llab-quvvatlaydi va tilni yanada samarali o'rganish imkonini yaratadi.

Elektron lug'atlarning foydalari

Elektron lug'atlar bir qator foydali xususiyatlarga ega bo'lib, ularni ishlatish samaradorligini oshiradi. Quyidagi afzalliklar elektron lug'atlarning keng tarqalishiga sabab bo'lgan:

1. Tezkorlik va qulaylik

Elektron lug‘atlar foydalanuvchilarga so‘zlarni tezda topish va ularning ma’nolarini aniqlash imkoniyatini beradi. Bu, ayniqsa, tarjima jarayonida yoki til o‘rganishda juda foydalidir. An’anaviy lug‘atlarni qidirib topish ko‘proq vaqt oladi, ammo elektron lug‘atlar bu jarayonni sezilarli darajada tezlashtiradi.

2. Ko‘p tillik imkoniyatlar

Ko‘plab elektron lug‘atlar bir nechta tillarda ishlaydi, bu esa bir vaqtning o‘zida turli tillar o‘rtasida tarjima qilishni osonlashtiradi. Ingliz tilini o‘rganish jarayonida, masalan, inglizcha-ozbekcha lug‘atlar orqali, foydalanuvchilar bir vaqtning o‘zida ikkita yoki undan ortiq tilni o‘rganishlari mumkin.

3. Interaktiv imkoniyatlar

Elektron lug‘atlar interaktiv tarzda ishlab chiqilgan bo‘lib, foydalanuvchilar uchun so‘zlarning talaffuzi, sinonimlari va antonimlari, qo‘llanilish kontekstlari, va grammatik xususiyatlari bilan tanishish imkoniyatini beradi. Ba’zi lug‘atlar foydalanuvchilarga o‘rgangan so‘zlarni tekshirish va sinovlardan o‘tkazish imkoniyatlarini ham taqdim etadi.

4. Doimiy yangilanishlar

Internet orqali ishlovchi elektron lug‘atlar doimiy ravishda yangilanib boradi. Bu yangi so‘zlar va atamalar haqida foydalanuvchiga ma’lumot beradi va tilning

rivojlanishini kuzatish imkoniyatini yaratadi. Yangilanishlar yordamida foydalanuvchilar yangi trendlar va zamonaviy til ifodalarini o'rganadilar.

Ingliz va o'zbek tillarida elektron lug'atlarni samarali qo'llashning ba'zi usullari:

1. O'rganish va tinglashda

Elektron lug'atlar orqali so'zlarning talaffuzini eshitish, sinonimlar va antonimlar bilan tanishish, ularni turli kontekstlarda qo'llash mumkin. Bu, ayniqsa, til o'rganuvchilari uchun samarali.

2. Tarjima jarayonida

Tarjimonlar ingliz va o'zbek tillaridagi so'zlarni o'zgartirish va ular o'rtasidagi to'g'ri tarjimani ta'minlashda elektron lug'atlarni ishlatadilar. Bu jarayonning samarali va tezkor bo'lishi uchun elektron lug'atlar tarjimonlarga so'zlar va iboralarning ma'nosini aniqlash, grammatik tuzilmalarga e'tibor berish va so'zning kontekstga mos kelishini ta'minlashda yordam beradi. Tarjimonlar maxsus sohalarda ishlovchi lug'atlar (masalan, tibbiyot, iqtisod yoki huquq) yordamida o'sha soha bo'yicha to'g'ri terminlarni tezda topishlari mumkin.

3. Grammatikani o'rganishda

Elektron lug'atlar grammatikani o'rganishda ham foydalidir, chunki ular so'zlarning turkumlarini, qo'llanilish qoidalarini va boshqa grammatik xususiyatlarini ko'rsatadi. Misol uchun, ingliz tilida fe'lning to'g'ri qo'llanilishi va uning turli shakllarini o'rganishda elektron lug'atlar o'quvchilarga yordam beradi. O'zbek tilida ham, masalan, so'zning ko'p ma'nolari yoki qo'llanilishi o'qituvchilar tomonidan tushuntirilganidek, elektron lug'atlar orqali osonlikcha o'rganilishi mumkin.

4. Internetda izlashda

Elektron lug‘atlar, ayniqsa, internetda ma’lumotlarni qidirishda katta yordam beradi. Foydalanuvchilar internetdagi ko‘plab resurslardan foydalanib, lug‘at yordamida kerakli so‘zni topishlari mumkin. Masalan, so‘zni internetga yozish orqali uning turli tarjimalari, sinonimlari va antonimlarini ko‘rish mumkin. Shuningdek, zamonaviy texnologiyalar yordamida telefon yoki kompyuterdagi mobil ilovalar orqali so‘zlarni o‘rganish va tarjima qilishni yanada osonlashtiradi.

Biroq, elektron lug‘atlarning ba’zi kamchiliklari va cheklovlari ham mavjud. Misol uchun:

1. Foydalanuvchining texnologik ko‘nikmalari

Elektron lug‘atlardan samarali foydalanish uchun foydalanuvchida muayyan texnologik ko‘nikmalar bo‘lishi kerak. Ba’zi foydalanuvchilar, ayniqsa, yoshlar yoki texnologiyalar bilan tanish bo‘lmagan odamlar, elektron lug‘atlardan to‘liq foydalana olmasliklari mumkin.

2. Ma’lumotlarning yangilanishi

Ba’zi elektron lug‘atlar tez-tez yangilanmaydi, shuning uchun ularning tarkibida eski yoki noto‘g‘ri ma’lumotlar bo‘lishi mumkin. Bu tarjima yoki so‘z ma’nolarida xatoliklar keltirib chiqarishi mumkin.

3. Internetga ulanish zarurati

Ko‘pgina elektron lug‘atlar internetga ulanishni talab qiladi. Bu, ayniqsa, internetga ulanish imkoni cheklangan hududlarda muammolarni keltirib chiqarishi mumkin.

4. Foydalanuvchi tajribasi

Ba'zi elektron lug'atlar foydalanuvchiga qulaylik yaratishga qaratilgan bo'lsa-da, boshqa lug'atlar interfeysining murakkabligi yoki noqulayligi sababli, foydalanuvchilar uchun qiyinchilik tug'dirishi mumkin.

Xulosa

Ingliz va o'zbek tillarida elektron lug'atlar zamonaviy til o'rganish, tarjima, va kundalik foydalanishning ajralmas qismiga aylandi. Elektron lug'atlar ta'lim jarayonida samarali yordam beradi, tarjima ishlarini tezlashtiradi va til o'rganuvchilarga qiyinchiliklarni yengish imkoniyatini yaratadi. Ular bir vaqtning o'zida ko'plab tillarda so'zlarni tarjima qilish, so'zlarning ma'no va talaffuzlarini aniqlashda, shuningdek, grammatik xususiyatlarini o'rganishda katta yordam beradi.

Biroq, elektron lug'atlarning samarali ishlatilishi uchun foydalanuvchilarning texnologik ko'nikmalarini oshirish, doimiy yangilanishlar va internetga ulanish imkoniyatlari kabi muammolarni hal etish zarur. Shuningdek, elektron lug'atlarning cheklovlarini bartaraf etish va ularni yanada rivojlantirish uchun yangi texnologiyalar va yangilanishlarni kiritish muhim ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Jabborov, M. (2015). Ingliz tilidagi elektron lug'atlar va ularning ta'limdagi o'rni. Toshkent: O'qituvchi.
2. Petrov, V. N. (2011). Elektronnye slovari i teksty v obuchenii yazykam. Moskva: Izd-vo MGU.
3. Shumilov, A. A. (2008). Lingvistik texnologiyalar: Elektron lug'atlar va ularning o'rni. Toshkent: Fan va texnologiya.
4. Bolton, J. (2000). A Guide to Modern Electronic Dictionaries. Cambridge: Cambridge University Press.
5. Larson, M. L. (2003). Translation and Electronic Tools: A Comprehensive Approach. New York: Routledge.